

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Καταπολέμηση ιδιαίτερα σοβαρών εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το υπό ψήφιση Νοσχ, όπως τροποποιήθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από επτά άρθρα. Στο άρθρο 1 αναφέρεται ως σκοπός του Νοσχ η καταπολέμηση ιδιαίτερως σοβαρών εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας που αντίκεινται ευθέως στις αρχές της ελευθερίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, και μπορούν να διασαλεύσουν κατά τρόπο άμεσο την κοινωνική ειρήνη –συμφώνως και προς την Απόφαση - Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της ΕΕ– ενώ γίνεται ρητή μνεία στην υποχρέωση της ελληνικής πολιτείας ως προς τον σεβασμό της ελευθερίας της έκφρασης, της ελευθερίας του τύπου και της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι. Σημειωτέον ότι, μολονότι μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας οι αποφάσεις - πλαίσιο του τρίτου πυλώνα έχουν αντικατασταθεί από τις Οδηγίες, συμφώνως προς το άρθρο 9 του Πρωτοκόλλου αρ. 36 «σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις» (ειδικότερα τίτλος VII «σχετικά με τις πράξεις που εκδίδονται βάσει των τίτλων V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας»), που κυρώθηκε με τον ν. 3671/2008, οι ήδη εκδοθείσες αποφάσεις - πλαίσιο, που δεν έχουν αντικατασταθεί ή καταργηθεί, διατηρούν την ισχύ τους.

Στο άρθρο 2 θεσπίζεται το έγκλημα της δημόσιας υποκίνησης βίας ή μίσους, δηλαδή της με πρόθεση δημόσιας ή προφορικώς ή δια του τύπου ή μέσω του διαδικτύου ή με οποιονδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο παρότρυνσης

2

προς πρόκληση ή διέγερση σε βιαιοπραγίες ή μίσος εναντίον ομάδας προσώπων ή προσώπου που προσδιορίζονται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού, κατά τρόπο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων. Επίσης, τιμωρείται η τέλεση της ανωτέρω πράξης όταν έχει ως αποτέλεσμα την τέλεση του εγκλήματος, καθώς και η συμμετοχή ή η σύσταση ένωσης προσώπων οποιασδήποτε μορφής που επιδιώκουν συστηματικώς την τέλεση των ανωτέρω εγκλημάτων.

Στο άρθρο 3 θεσπίζεται το έγκλημα του δημόσιου εγκωμιασμού, άρνησης ή εκμηδένισης εγκλημάτων γενοκτονίας, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 6, 7 και 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με τον ν. 3003/2002, ή των εγκλημάτων που ορίζονται στο άρθρο 6 του Καταστατικού του Διεθνούς Στρατοδικείου, το οποίο προσαρτάται στη Συμφωνία του Λονδίνου της 8ης Αυγούστου 1945, όταν η πράξη στρέφεται εναντίον ομάδας προσώπων που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού κατά τρόπο που μπορεί να διεγείρει σε βιαιοπραγίες ή μίσος εναντίον μιας τέτοιας ομάδας ή μέλους της.

Στο άρθρο 4 προβλέπεται η επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε βάρους νομικών προσώπων, αν φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικώς είτε ως όργανο του νομικού προσώπου, και κατέχει διευθυντική θέση σε αυτό βάσει εξουσίας εκπροσώπησής του ή εξουσιοδότησης για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό του, τέλεσε κάποια από τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται στο παρόν Νσχ προς όφελος ή για λογαριασμό του νομικού προσώπου ή αν παρέλειψε να ασκήσει εποπτεία ή έλεγχο, και κατέστησε δυνατή την τέλεση αξιόποινης πράξης που προβλέπεται στο παρόν Νσχ. Οι κυρώσεις επιβάλλονται με απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ή από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, αν η πράξη φέρεται ότι τελέσθηκε σε εκπομπή ραδιοφωνική ή τηλεοπτική.

Στο άρθρο 5 τροποποιείται το άρθρο 79 παρ. 3 του ΠΚ, ώστε η διατύπωσή του να είναι σύμφωνη με την περιγραφή των εγκλημάτων δημόσιας υποκίνησης βίας ή μίσους.

Στο άρθρο 6 προβλέπεται η κατάργηση του ν. 927/1979 και του άρθρου 39 παρ. 4 του ν. 2910/2001.

Στο άρθρο 7 ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 3 παρ.1

Δια του άρθρου 3 παρ. 1 του υπό ψήφιση Νσχ τιμωρείται όποιος με πρόθεση, δημοσίως ή προφορικός είτε δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιονδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, εγκωμιάζει, αρνείται ή μηδενίζει τη σημασία εγκλημάτων γενοκτονίας, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 6, 7 και 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με τον ν. 3003/2002, ή των εγκλημάτων που ορίζονται στο άρθρο 6 του Καταστατικού του Διεθνούς Στρατοδικείου, το οποίο προσαρτάται στη Συμφωνία του Λονδίνου της 8ης Αυγούστου 1945, και η πράξη στρέφεται εναντίον ομάδας προσώπων που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού, κατά τρόπο που μπορεί να διεγείρει σε βιαιοπραγίες ή μίσος εναντίον μιας τέτοιας ομάδας ή μέλους της.

α) Εν προκειμένω θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να γίνει παραπομπή και στα άρθρα 7 έως 15 του ν. 3948/2011 «προσαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με το ν. 3003/2002», τα οποία θεσπίζουν εγκλήματα γενοκτονίας, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου, προσαρμόζοντας το ημεδαπό δίκαιο στις ρυθμίσεις των άρθρων 6, 7 και 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

β) Ατομικά, συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα, όπως η ελευθερία της τέχνης, της έρευνας και της επιστήμης επηρεάζουν το πεδίο εφαρμογής ποινικών διατάξεων, όταν ο νομοθέτης, με ειδικές ρυθμίσεις, είτε αποκλείει την αντικειμενική υπόσταση είτε θεσπίζει ειδικούς λόγους άρσης του αδικού χαρακτήρα (βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Ποινικό δίκαιο, Γενικό Μέρος Ι, Αθήνα 2007, σελ. 548 επ., και C.Roxin, *Strafrecht, Allgemeiner Teil*, § 18 Rn 49 επ. 6. Aufl. Muenchen 2006). Μολονότι τα ατομικά δικαιώματα αναγνωρίζονται ως αυτοτελείς λόγοι άρσης του αδικού, και ελλείψει ειδικής ρύθμισης του νομοθέτη, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο –προς διευκόλυνση της εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης– να εισαχθεί ένας ειδικός λόγος άρσης του αδικού της περιγραφόμενης συμπεριφοράς στο άρθρο 3 παρ.1 του Νσχ, κατά το πρότυπο του άρθρου 367 ΠΚ, η εφαρμογή του οποίου *in concreto* τελεί υπό τον αυτονόητο έλεγχο της αρχής της αναλογικότητας. Σημειωτέον, ότι στην αντίστοιχη διάταξη του γερμανικού ΠΚ (ά. 130 παρ. 3, 5 και ά. 86 παρ. 3) προβλέπεται ο αποκλεισμός της ειδικής υπόστασης, όταν η συμπεριφορά υπηρετεί τη διαφώτιση των πολιτών, την τέχνη, την επιστήμη, τη διδασκα-

4

λία, την έρευνα ή άλλους παρόμοιους σκοπούς (βλ. και άρθρο 7 παρ. 2 της απόφασης - πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ).

Αθήνα, 13.1.2012

Η Εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο προϊστάμενος του Β΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Στέφανος Κουτσουμπίνας
Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών